



ETRÜSKLERDE DANS FAALİYETLERİ VE AMAÇLARI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Semra ÇETİN¹AD, Mehmet ACET²AD

¹ Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya, TÜRKİYE

² Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Kütahya, TÜRKİYE

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)

ÖZET

Derleme Makale

Bu çalışmanın amacı Etrüsklerde dans faaliyetlerinin topluma yansımaları ve amaçları üzerine güncel yorumlamalarda bulunmaktır. Literatür taraması yapılmıştır. Etrüsk mezar resimlerindeki konular ve özellikle de danslar genel olarak cenaze ve mezarla ilişkilidir. İtalya'nın Tarquinia kentindeki 2500 yıllık bir Etrüsk mezarının duvarları, parlak renkli dansçı ve müzisyenlerin resimleriyle kaplıdır. Mevcut Etrüsk metinleri, dansa yönelik tutumlarla ilgili bilgi sunmaz. Etrüsk dans ikonografisi, MÖ 6. yüzyılda başlayan Arkaik ve Klasik Dönemlerde ortaya çıkar. Ancak birkaç örnek Etrurya'da MÖ 2. yüzyıla kadar devam eder. Dans, duvar resmi, rölyef heykel, süslü seramikler, bronz heykelcikler ve şamdanlar, oyma bronz aynalar ve oyulmuş değerli taşlar gibi büyük ve küçük ölçekli, iki ve üç boyutlu ortamlarda tasvir edilir. Mezarlardaki giysiler, dansçıların önce yavaş hareket ettiğini, sonra dönüp daha hızlı ve daha hızlı sıçradığını gösterir. Sonuç: Etrüsklerde dans sahneleri çokça mezar duvarlarına yansımıştır. Bunlardan en önemlisi Tarquinia kentindeki mezarların duvar resimlerinde müzikli olduğu düşünülen dans sahneleridir. Bu dans sahnelerinin amaçları arasında insanları tanrılara yaklaştırma ve eğlence amacı olduğu gibi cenazelerde üzüntüyü dağıtma olabilir. Etrüsklerin özellikle cenaze oyunlarında sadece ölüleri anma ve üzüntüyü dağıtma değil hayatta olanları da ilgilendiren bir geçiş ayini de yapıldı. Yarışmalar içerisinde de danslar ve ziyafetler vardı. Danslar ile toplumda ölümün getirdiği psikolojik sıkıntılardan kurtulma ve geleceği garanti altına almak için güç toplamaya yardımcı olmak amaçlanmış olabilir.

Anahtar Kelimeler: Etrüskler, Dans, Mezar, Cenaze, Spor

REFLECTIONS ON DANCE ACTIVITIES AND PURPOSES IN ETRUSCANS

ABSTRACT

Review Article

The aim of this study is to make up-to-date interpretations on the reflection of the Etruscan dance activities on the society and their purposes. A literature review was made. Subjects in Etruscan tomb paintings, and especially dances, are generally associated with funerals and burials. The walls of a 2,500-year-old Etruscan tomb in Tarquinia, Italy, are covered with brightly colored paintings of dancers and musicians. Existing Etruscan texts do not provide information on attitudes towards dance. Etruscan dance iconography originates in the Archaic and Classical Periods beginning in the 6th century BC. However, a few examples persist in Etruria as far back as the 2nd century BC. The dance is depicted in large and small scale, two- and three-dimensional mediums, such as mural painting, relief sculpture, ornate ceramics, bronze statuettes and candlesticks, carved bronze mirrors, and carved gemstones. The clothes on the tombs show the dancers moving slowly at first, then turning and leaping faster and faster. Conclusion: Etruscan dance scenes are mostly reflected on the tomb walls. The most important of these are the dance scenes that are thought to be musical in the wall paintings of the tombs in the city of Tarquinia. Among the purposes of these dance scenes may be to bring people closer to the gods and to disperse sadness at funerals, as well as for entertainment. Especially in the funeral games of the Etruscans, a rite of passage was performed not only to commemorate the dead and to disperse sorrow, but also to concern the living. There were dances and banquets in the competitions. With the dances, he may have aimed to get rid of the psychological distress caused by death in the society and to help gather strength to guarantee the future.

Keywords: Etruscans, Dance, Burial, Funeral, Sports

*Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Semra ÇETİN, scetin@subu.edu.tr,

Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok/No

1. GİRİŞ

Çağdaş kültürde kadın ve çocukların (yeme bozukluklarından) dans etmek için can atıkları, Etrüsklerin ise Etrüsk modellerinin işaret ettiği ölümden sonraki yaşam için yaşamak ya da elçiler olmak için dans ettikleri dikkat çekicidir (Morgan,2017). İtalya'nın Tarquinia kentindeki 2500 yıllık bir Etrüsk mezarının duvarları, parlak renkli dansçı ve müzisyenlerin resimleriyle kaplı olduğu belirtilir. Mezarlar ve çömlekler, dans eden figürler veya masa oyunları oynayan insanların sahnelerini bulmak için kesin olmasa da klasik antik çağda kişiler arasındaki ilişkiler ve toplumsal yaşam hakkında önemli mesajlar verebilirler (Whiting,2023).

Etrüsk mezar resimlerindeki tasvirler genellikle cenaze ayinleri ve mezarda öteki dünyaya mesajlar verme ile ilişkili olabilirler. İnsanlar için özellikle yaşadıkları hayatın güzel taraflarını gösteren sahneleri ile oyunlar (spor karşılaşmaları), vardır (Yılmaz,2012). Etrüsk tarihi konusunda başvurabileceğimiz biri Livius'a aittir. Oyunlar Etruria'nın oldukça büyük bir kısmı için önemli olan boks oyunları ve atlarla zenginleştirildiği belirtilir (Dede,2017).

Livy ve Appian, Etrüsk dansına, müziğine ve bunların eğlence ile bağlantısına atıfta bulunsa da, bu performansların toplumda estetik bir zevk kaynağı olmaktan çok daha önemli bir işlevi vardır. Dans performansı, izleyiciye ilişkiler, ritüel ve davranış hakkında bilgi sağlayan "anlamları ifade etmek için kültürel olarak anlaşılabilir sembollerden oluşan inşa edilmiş bir sistem kullanır". Dans, ikonografik olarak, uzayda seyahat eden bir beden tasviriyle tüm vücudun dahil olduğu, alışılmışın dışında insan hareketi olarak tanımlanabilir; resimli bir dinleyici kitlesi olsun veya olmasın bir veya daha fazla kişi tarafından yapılabilir ve bir tür sözlü olmayan iletişim işlevi görebilir. Dansın kendisi, ya seyircilerin "görsel deneyimi" ya da icracıların "kolektif katılımı" yoluyla sosyal bir aktivite olarak değerlendirilebilir. Mevcut Etrüsk metinleri, dansa yönelik tutumlarla ilgili bilgi sunmaz; bu nedenle

ikonografi birincil kaynak olarak işlev görmelidir. Etrüsk dans ikonografisi, MÖ 6. yüzyılda başlayan Arkaik ve Klasik Dönemlerde ortaya çıkar, ancak birkaç örnek Etrurya'da MÖ 2. yüzyıla kadar devam eder. Dans, duvar resmi, rölyef heykel, süslü seramikler, bronz heykelcikler ve şamdanlar, oyma bronz aynalar ve oyulmuş değerli taşlar gibi büyük ve küçük ölçekli, iki ve üç boyutlu ortamlarda tasvir edilir. Dansçıların çoğu temsiline bir cenaze töreni bağlantısı olsa da, belirli nesne türleri, aynalar, seramikler ve mücevherler muhtemelen yaşamları boyunca birden fazla işleve sahipti ve günlük bağlamlarda kullanıldıkları düşünülmüyordu. Ayrıca, Etrüsk mimari pişmiş toprakları, sonuç olarak aşağıdaki tartışmaya dahil edilen, tamamen mezar dışı bir yapıya dair nadir kanıtlar sunar. Etrüsk dans ikonografisinin, yalnızca bir istisna dışında, dansı asla bir tanrı bağlamında ele almaması ve genellikle dini işlevlerle bağlantılı olmaması özel bir nottur. Dans ikonografisi, belirli yorumlayıcı zorluklar sunar. Dansın temsilleri, bir enstantane gibi zamanda donmuş bir anı yakalamaz. Bunun yerine Etrüsk sanatı, "kamera öncesi anlatı sanatının" diğer örnekleri gibi, bir sanatçı tarafından yapılan ve birden çok anı içerebilen, farklı dansların bir pastışı gibi görünebilen ve yaratıcılığın kanıtı sağlayabilen bir dizi seçim olarak düşünülmelidir (Layton Marietta; 2013).

Bu çalışmanın amacı Etrüsklerde dans faaliyetlerinin topluma yansımaları ve amaçları üzerine güncel yorumlamalarda bulunmaktır.

Etrüsk soylularının dans faaliyetlerinde bulunmuşlardır (Gardiner, 1930). Etrüskler mezar sahibinin cenazesinde düzenlenen sportif oyunları da tasvir etmişlerdir (Thuillier, 2004). Aristoteles, Etrüsklerde danslara müziğin eşlik ettiğinden bahsetmiştir. Etrüsklerde halka açık olarak sahnelenen kült danslar Etrüsk halkının özelliklerini ortaya koyabilir (Olivova, 1985).

İkonografi, belgesel reproduksiyonları olarak işlev görmez, ancak "imgeler yaratıcıdır ve insanların çevrelerindeki dünyayı görme ve yapılandırma biçimlerine aktif olarak katkıda bulunur." Seçimler şunlardan kaynaklanabilir: kültürel sözleşmeler, kişisel zevkler veya müşterinin tercihleri. Etrüsk sanatında dans ikonografisi jest ve bağlam aracılığıyla tanımlanır. Kabul edilmelidir ki, hareketle tanımlanan bir kavramın statik bir görüntüde tasviri doğası gereği zordur ve izleyicinin kolayca tanımlayabileceği geleneklerin ve diğer unsurların kullanılmasını gerektirir. Duvar resmi, oymalı dekorasyon ve boyalı çanak çömlek gibi iki boyutlu sanat biçimlerinin üç boyutlu bir uzayda gerçek hareketi nasıl temsil ettiğinin gerçek boyutu belirlenemez. Ek bilgiler kabartma heykel ve heykelciklerden elde edilebilir, ancak Naerebout'un belirttiği gibi, üç boyutlu sanatta bile, sanatçıların hareketleri bilinmez ve statik görüntülerden yeniden yaratılamaz. Etruria'daki dans ikonografisini tanımlayan çeşitli özellikler. Dansçılar tipik olarak, Vulci flört yaklaşık olarak MÖ 470 veya Yazıtlar Mezarı'nda görüldüğü gibi ileriye doğru ilerliyorlar, yaklaşık olarak MÖ 520, Tarquinia'da. Spina'dan MÖ 480-460'a tarihlenen bronz dekoratif kadın figüründe olduğu gibi en az bir kol kaldırılmış ve dansçı krotala tutuyor olabilir veya dansçı, bir Caeretan'ın omzunda görüldüğü gibi elleri boş olarak tasvir edilebilir. MÖ 6. yüzyılın sonlarına ait hidria. Etrüsk dansını, bir aynada tanımlanabilecek koşma gibi benzer şekilde tasvir edilen diğer etkinliklerden ayıran şey, bu özelliklerin bazı bölümlerinin yanı sıra ikonografinin bağlamının birleşimidir. Etrüsk dansını, bir aynada tanımlanabilecek, yaklaşık olarak MÖ 525-500. Bir seyircinin ve etkileşim halindeki kadın ve erkek gruplarının varlığı, bir performansın gerçekleştiğini gösteren ipuçları sunar. Erkek veya kadın figürler tek başlarına, çiftler halinde veya üç veya daha fazla kişilik gruplar halinde dans edebilirler, ancak dansçılar nadiren fiziksel olarak birbirleriyle etkileşime girerler. Dans, cenaze törenlerinde, ziyafetlerde ve kentsel bağlamlarda ve belirli

olmayan eğlence sahneleriyle bağlantılı olarak yer alır; bir izleyici kitlesi ayrıca yukarıda belirtilen bağlamlardan herhangi birine dahil edilebilir. Etrüsk sanatında dansçılar kimlerdi? Dansçılar farklı sosyal sınıflara ait olarak tasvir edilir; seçkinler ve seçkin olmayanlar, kostümleriyle ayırt edilerek tasvir edilir; ikinci grup köleleri, ünlüleri ve hatta kiralık dansçıları içerebilir, ancak Etruria'da bu türden sanatçıların varlığını gösteren hiçbir kanıt yoktur. Örneğin, Tarquinia Dişi Aslan Mezarı'nda, arka duvarın sol tarafında, gösterişli ve modaaya uygun giysisine bakılarak merhumun karısı olduğu tespit edilen dans eden bir kadın vardır. Aynı mezar, sanatçılar ve seyirciler arasında açıkça tanımlanmış ilişkileri sunar. Arka duvarda, solda merhumun karısı ve sağda iki ek dans figürü, sağ duvarda yatan figürler için performans sergiliyor ve en soldaki erkek, ayrıcalıklı konumu nedeniyle merhum olarak tanımlanıyor. İzleyici ile izleyici arasındaki bu ilişki arka ve sağ duvar arasında devam etmektedir. Diğer Etrüsk mezarları, Yazıtlar Mezarı'nın arka ve sol duvarı ve ön odadaki Casuccini Tepesi Mezarı gibi köşelerde eylem ve kompozisyonun devam ettiğini göstermektedir. Uzanan figür ile oyuncu arasında karşılaştırılabilir bir yan yana gelme, Tarquinia'daki Ölü Adamın Mezarı'nda yaklaşık olarak MÖ 510. Sol duvarda ölünün bir kline üzerine yatırıldığı protez tasvir edilmiştir. Kline'in solunda, sol bacağı sağ bacağının önünde çaprazlanmış, sol kolu havada ve sağ kolu arkasında uzanmış olarak gösterilen bir dansçı var. Dişi Aslan Mezarı'ndaki uzanmış figürlerden ikisinin üç dansçıya bakması gibi, ceset doğrudan dansçıya bakar. Oyuncu-seyirci ilişkisinin benzer tasvirleri, Tomb of the Hoggles, Tarquinia, yaklaşık olarak MÖ 520-510 ve Maymun Mezarı, Chiusi, yaklaşık olarak MÖ 480. Her mezarın arka duvarlarında, başında hokkabazlık aparatı olan merkezi bir kadın ve sağda oturmuş performansını izleyen merhum vardır. Ölü Adamın Mezarı, mezar resminde protezin tasvir edildiği tek örnek olduğu için, ölünün seyirci işlevi gördüğüne dair kesin bir kanıt yoktur. Merhumun ahirette eğlence faaliyetlerine katılabilmesi ve mezar resimlerinde tasvir edilen mekânın ne ölümler ne de canlılar dünyasında tam olarak sabitlenmemiş olması, burada kasıtlı bir muğlaklık olabileceği anlamına gelmektedir. Dişi Aslan Mezarı, Maymun Mezarı ve Hokkabazların Mezarı'nda gösterilen diğer ilişkiler göz önüne alındığında, ölümlerin burada seyirci olarak işlev görmesi tutarlı olacaktır. Pek çok durumda ve sıklıkla ziyafet bağlamlarında, dans veya müzik performansı her zaman görüntünün görsel odak noktası değil, bunun yerine yardımcı bir odak noktasıdır; bunun yerine görsel odak izleyicidir. Tarquinia c'den arka duvardaki Bigas Mezarı'nda bir örnek bulunabilir. Aulos oyuncusunun en solda performans sergilediği ve uzanmış seyircilerin odak noktası olmadığı MÖ 490. Naerebout, dansa ilişkin kanıtları analiz ederken, katılımcıların sayısı ve düzeni, dansçıların kalıpları ve diğer genel özellikler gibi göz önünde bulundurulması gereken birkaç soru sunar.³⁸ Etrüsk ikonografisinde gerçekte yalnızca birkaç tür tanımlanabilir dans gözlemlenebilir. Örneğin, MÖ 7. yüzyılın başlarına tarihlenen Chiusi'den dairesel bir cippus ve Bisenzio'dan üzerindeki kabartma süsleme örneğinde olduğu gibi, sanatçıların el ele verdiği çizgi dansı nadiren tasdik edilmiştir ve muhtemelen önemsizdir. Etruria'da bir dans türü. Etrüsk dansının diğer biçimleri, Pyrrhic dansı gibi Yunan versiyonlarıyla karşılaştırılabilirken, çoğu dans ikonografisi kolayca ve özel olarak tanımlanamaz ve organize, yapılandırılmış dans etkinliğinin parçası olmayabilir. Etrüsk dansçıların en sık tasvir edilen türleri, ziyafetle ilişkili şenlik veya şenliklerin genel görüntüleri ve aşağıda daha derinlemesine tartışılmaktadır (Naerebout, 1996; Haynes,2000, Layton Marietta; 2013; Jannot,1993; Sannibale,2004; Shapiro,2000; Smith,2006).



Resim 1. Kadın köle ve masa oyunu ustası ile Etrüsk vazosu.



Resim 2. Dansçıları tasvir eden bir Etrüsk mezar anıtından kireçtaşı kabartması, MÖ 500-400. Muhtemelen kuzey İtalya'daki Chiusi'den. (Ashmolean Müzesi, Oxford)

Tekrar oynatma: Locus Ludi ekibi, antik Roma ve Yunan sanatındaki oyunların görüntülerindeki gizli mesajları incelemenin yanı sıra bazılarını yeniden. Köle ve sevgilisinin oynadığı "Küçük Askerler" oyunu, Roma edebiyatında ayrıntılı olarak anlatılan tek Roma stratejik tahta oyunudur. Araştırmacılar, bu açıklamaları ve arkeolojik buluntuları, oyunun kurallarını yeniden oluşturmak için kullandılar. Böylece oyun, günümüz oyuncularına erişilebilir hale getirilen diğer birkaç eski oyunla birlikte bugün tekrar oynanabilir. Dasen'e göre amaç, antik oyunların günümüzün okul ve üniversite programlarına kültürel materyal olarak entegre edilmesine yardımcı olmaktır. Geçmişte oyunun eğitsel ve toplumsal rolü hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak, günümüzü anlamak ve ileri teknoloji oyuncaklar ve yeni sosyalleşme biçimleri hakkındaki tartışmayı genişletmek için önemlidir. Finansmanı Avrupa Araştırma Konseyi aracılığıyla sağlanan Locus Ludi, 2017'de başladı ve bu yılın Eylül ayına kadar devam ediyor.

Kadınlar otoriteye sahip idi: Eski Romalılar ve Yunanlıların aksine, Etrüsk toplumunda kadınlar erkeklerle eşit statüye sahipti. Gouy'a göre bir cenazede dans etmek aynı zamanda insanların kederle başa çıkmasına da yardımcı oldu. "Dans, ölümden sonra iyileşmeye yardımcı olan vücut üzerinde psikolojik bir etkiye sahiptir" dedi.

Kostüm İşaretleri: Gouy, "Kıyafetler aracılığıyla dansın farklı aşamalarını görebiliriz," dedi. Mezarlardaki giysiler, dansçıların önce yavaş hareket ettiğini, sonra dönüp daha hızlı ve daha hızlı sıçradığını gösteriyor. Kendisi de bir dansçı olan Gouy, bu kıyafetleri yeniden yaratmayı ve ritüelin nasıl gerçekleştirilmiş olabileceğini göstermek için hareketlerinin bir videosunu çekmeyi planlar. Giysilere ek olarak, erkek ve kadın dansçılar, hareket ettikçe şingirdayan bilezikler ve kemerler takıyorlardı. Kadın aksesuarları hafif, tiz sesler vermiş olabilir. Erkek kemerlerinde, düşük perdeli bir çingirak gibi ses çıkarmış olabilecek daha büyük nesnelere sahipti. Dansta genç erkekler ve kadınlar arasındaki olası ses farklılıkları, Gouy'u Etrüsk dansında bir tür cinsiyet ses manzarası olabileceğini düşünmeye yöneltmiştir. Etrüskler, onları sonsuza kadar korumak için ölümlerinin etrafına resimlerden bir dans yapmış olabilirler. Dans faaliyetleri yaşamın ve neşenin temsilleriyle doludur.

Etrüsk Dansı ve Eğlencesi Üzerine Yaşam: Romalı tarihçi Livy, "History of Rome" (Milattan sonra 10) adlı eserinde şöyle yazmıştır: "Kitap 5.1: "Öte yandan, yıllık görev için yapılan araştırmalardan bıkan Venedikliler bir kral seçtiler. Bu, monarşiye duydukları nefret ve seçilen kişiye karşı kişisel nefretleri nedeniyle Etrüsk kantonlarını büyük bir gücendirdi. Zenginlik gururu ve zorba mizacıyla zaten millete karşı iğrençti, çünkü kesintiye uğraması bir dinsizlik eylemi olan Oyunlar festivalini şiddetle durdurmuştu. Bir ulus olarak Etrüskler, dinsel ayinlere olan bağlılıkları ile diğerlerinin üzerinde ayırt edildiler, çünkü onlar bu konudaki bilgi ve davranışlarında üstündüler. Kitap 7.2. Ancak salgının şiddeti, ne insanlardan ne de tanrılardan gelen herhangi bir yardımla hafifletilmedi ve insanların zihinleri, cennetin gazabını yatıştırmak için diğer girişimlerin yanı sıra, doğal temsiller, bir şimdiye kadar sadece Sirk oyunlarına sahip olan bir savaşçılar ulusuna. Bununla birlikte, hemen hemen her şeyin yaptığı gibi küçük bir şekilde başladılar ve küçük olmalarına rağmen, yurt dışından ödünç alındılar. Oyuncular Etruria'dan çağrıldı; kelimeler yoktu, mimetik hareket yoktu; flüt ölçülerine göre dans ettiler ve Etrüsk tarzında zarif hareketler yaptılar. Daha sonra genç adamlar onları taklit etmeye başladılar, alaycı mısralarda birbirlerine zekalarını kullandılar ve eylemlerini sözlerine uydurdular. Bu yerleşik bir saptırma haline geldi, ve sık uygulama ile devam ettirildi. Bir aktör için Etrüsk kelimesi *istrio*'dur ve bu nedenle yerli oyunculara *histrionlar* denirdi. Bunlar, eski zamanlarda olduğu gibi, *Fescennine mısrası* gibi kaba doğaçlama efüzyonlar atmıyorlardı, ancak oldukça ölçülü olarak düzenlenmiş ve flüt notalarına uyarlanmış hicivli mısralar söylüyorlardı ve bunlara uygun hareketlerle eşlik ediyorlardı. "Birkaç yıl sonra Livius ilk kez gevşek satirik dizeleri bıraktı ve tutarlı bir olay örgüsüne sahip bir oyun besteleme cesaretini gösterdi. Bütün çağdaşları gibi kendi oyunlarında da rol almış, tekrarlanan anılarla sesini yıpratınca, flütçünün önüne oyunculuğu yaparken monologu söylemesi için ikinci bir oyuncu yerleştirmek için izin istediği söylenmektedir. Daha sonra oyuncuların hareketlerini takip eden şarkıcı uygulamasına geçildi, diyalog sadece seslerine bırakıldı. Eserlerin sunumunda bu yöntemi benimseyerek eski maskaralık ve boş şakalardan vazgeçilip oyun bir sanat eseri haline gelince, gençler normal oyunculuğu profesyonel oyunculara bırakıp doğaçlama komik mısralar yapmaya başladılar. Bunlar daha sonra *exodia* [son parça] olarak biliniyordu ve çoğunlukla *Atellane Plays*'de işlendi. Bu saçmalıklar *Oscan* kökenliydi ve genç erkekler tarafından kendi ellerinde tutuldu; sıradan aktörler tarafından kirlenmelerine izin vermezlerdi."(<https://factsanddetails.com/>). Etrüsk uygarlığının yazılı kaynakları çoğu, Yunan ve Roma tarihçileri tarafından kaleme alınmıştır. Etrurya halkı kil ve metal heykeller yapmıştır. Etrüsk sanatı, daha çok din, cenaze töreni ve ritüellerle ilgiliydi. Birçok sanat eseri mezarlıklar, lahitler ve mezar süsleridir (Mark, 2017). Etrüsk mezar resimlerinin konuları avcılık, balıkçılık, spor yarışmaları, dans, ziyafet gibi gündelik hayattan alınma eğlenceli sahnelerdir. Etrüsklerde kadınlar atletizm yarışlarına katılmışlar ve dans figürleri ise çok fazladır. Hatta genç kızlar çıplak erkeklerin yarışmalarını izleyebiliyorlardı (Koç ve İmamoğlu, 2019).



Resim 3. Dans eden Çıplak Etrüsk kadını



Resim 4. Dans eden Etrüsk erkekleri

Dansçılar mezarı: Dansçıların Mezarı veya Dans Eden Kadınların Mezarı İtalya'nın Ruva di Puglia kentinde bulunan bir Peucatian mezarıdır. 1833'te Corso Cotugno nekropolünde keşfedilmiştir. Yapım tarihi belirsizdir, MÖ 5. yüzyılın sonundan MÖ 4. yüzyılın ortalarına kadar uzanan tarihler önerilmiştir. Her durumda, mezarın freskleri, Gravina di Puglia'daki başka bir mezarla birlikte Apulia'daki figüratif resmin en eski örneğidir. Peucetians, mezarları boyama uygulamasını, kültürleri üzerinde önemli bir etkisi olan Etrüsklerden ödünç almıştır. Mezar adını, mezardaki fresklerde görülen dans eden kadınlardan almıştır. Freskli panolar şu anda Napoli Ulusal Arkeoloji Müzesinde sergileniyor.



Resim 5. Dans eden Peucet kadınlarını tasvir eden mezardan fresk



Resim 6. Tarquinia Nekropolü, Hokkabazların Mezarı, sağ duvar detayı



Resim 7. İtalya, Tarquinia yakınlarındaki Triclinium Mezarındaki Etrüskdansçıları (MÖ 470)

Mezar yarım oda tasarımına sahiptir. Altı boyalı paneli, mezarın içinde bir daire çiziyormuş gibi kolları birbirine kenetlenmiş halde soldan sağa hareket eden otuz veya daha fazla dans eden kadını tasvir ediyor. Chitons ve pelerinler giymişler ve başlarında parlak renkli peçeler var. Grupta beyaz kıyafetleriyle ayırt edilen üç adam var. Birinin elinde çalgı var. Mezarda ölen kişinin iskelet kalıntılarının seçkin bir erkek savaşçıya ait olduğu açıktır. Bir miğfer, zırh ve kalkan giymiştir. Sağ kolunun yanında mızraklar ve hançerler vardı. Mezar eşyaları arasında farklı tipte seramik çanak çömlekler vardı. Bunlar kraterler, amforalar, kantharolar ve bazı kandillerden oluşuyordu. Yere dizildiler ve duvarların alt kısımlarından sarkıtıldılar. Çanak çömlek sembolik ve cenaze önemi vardı (Pascale,2009; De Juliis,2004). Etrüsk dans resimleri genellikle Milattan önce 6. Yüzyıla tarihlenirler. Dans

Etrüsklerin günlük yaşamında hep yer almıştır (İmamoğlu ve İmamoğlu,2018). Etrüskler rekreasyon amaçlı olarak da dans etmiş olabilirler (Kyle,2014).

Pyrrhic dansı: Etruria'daki şekli ve amacı Yunan muadillerinden farklı olmasına rağmen, Etrüsk sanatında mevcut olan tek organize, tanımlanabilir dans türüdür. Yunanistan'daki Pyrrhic dansı, Platon tarafından tanımlanmış ve Yunan ikonografisinde yer almıştır. Örnekler, Etrüsk duvar resminde, vazo resminde ve Chiusi'den mezar kabartma heykellerinde tespit edilmiştir. Hem dansa hem de dövüğe atıfta bulunan jestleri kullanan silahlı adamlar tarafından bir tür senkronize hareket olarak tanımlanabilir. Bununla birlikte, çoğunlukla cenaze bağlamlarıyla sınırlı olan Etrüsk versiyonları ve kültürel anlamı, sanatçıların festivallerde yarıştığı Attika versiyonlarıyla aynı değildir. Silahlı dans örnekleri, tümü MÖ 5. yüzyıla tarihlenen altı ayrı boyalı mezarda tespit edilmiştir; silahlı dansları ve performans olaylarına dahil olmaları nedeniyle bu şekilde tanımlandılar. Cenaze Yatağının Mezarı sol duvarda kırmızı bir cüppe ve miğfer giymiş, kalkan ve mızrak taşıyan silahlı bir dansçıyı tasvir etmektedir. Burada, arka duvardaki büyük, boş kline ile kanıtlandığı gibi, bir cenazede meydana gelen çeşitli olaylar bağlamında gösterilmiştir (Koca ve ark.,2018; Kyle,2014). Diğer etkinlikler arasında disk atma, ziyafet ve dans yer alır. Bigaların Mezarı, MÖ 490, silahlı dansı cenaze törenleriyle ilgili diğer olaylar bağlamına da yerleştirir. Sol duvarda, boyalı friz kursunun merkezine yakın bir yerde iki silahlı dansçı yer alıyor. Soldaki silahlı dansçı miğferi, kalkanı ve mızrağı dışında ufak tefek ve çıplak. Buradaki kapsamlı ikonografi, atletik etkinlikleri, müzisyenleri, dansçıları ve ziyafetleri içerir. Chiusi'den Maymun Mezarı yaklaşık olarak MÖ 480, sağ arka duvarın köşesine perizoma ve miğfer takmış, kalkan ve mızrak taşıyan tek başına silahlı dansçısını yerleştirir. Sağında iki aulos oyuncusu duruyor ve solunda iki boksör yarışıyor. Pyrrhic Dansçılarının Mezarı, yaklaşık olarak MÖ 500-490, çok kötü korunmuş, ancak arka duvarda en az altı silahlı dansçı tespit edilmiştir. Merkezi bir aulos oyuncunun her iki tarafında üç dansçı vardır. Pyrrhic dansının dahil edilme sıklığı, yukarıda belirtildiği gibi, bu zamanda bu dans biçiminin belki de cenaze törenlerinde ve oyunlarda ritüelleştirilmiş bir biçime dahil edildiğini düşündürür. Silahlı dansçılar ayrıca Etrüsk seramiklerinin ikonografik dekorasyonunda da karşımıza çıkıyor. Spivey, MÖ 520-470'e tarihlenen Pyrrhic ikonografisine sahip Etrüsk siyah figürlü kapları tanımlamıştır. Etrüsk vazo resmindeki kimlikleri, bir aulos sanatçısının sık sık varlığından, özellikle kaldırılmış bir ayak veya diz ile bir dans hareketinin kullanılmasından ve vücudun üst kısmında gerçek bir yerde olmayan perdelik kullanımından kaynaklanmaktadır (İmamoğlu ve İmamoğlu,2018; Layton Marietta; 2013;). Spivey, bazı örneklerde teatrallığın belirli göstergelerini tanımlar; Oyuncuların birçoğu sahte dövüğe katılan çocuklar olarak tasvir ediliyor. Tarquinia'daki Bigas Mezarı'nda küçük silahlı bir figür ve sağ ve arka duvarın köşesindeki Maymun Mezarı'nda küçük silahsız figürler de görülmektedir. Spivey, küçültülmüş figürlerin dahil edilmesini bir tür kabul töreninin kanıtı olarak yorumlar, ancak boyut farkı dışında, burada bir kabul töreninin yapılacağına dair başka bir kanıt yoktur. Aslında hiyeratik ölçeğin kullanımı, her ikisi de Tarquinia'dan Frontoncino Mezarı, MÖ 510-500 ve hokkabazların Mezarı, MÖ 520-510 gibi Etrüsk Mezarı resminin sayısız örneğinde belirgindir. Ergenliğe erişme ayinlerinin varlığına işaret etmek için Pyrrhic dansçılarıyla bağlantılı hiçbir kanıt yoktur. Kanıtlar daha zayıf olmasına rağmen, Pyrrhic dansının örnekleri Chiusine cenaze kabartmalarında da tespit edilmiştir. Jannot, silahlı dansın dört örneğini tanımlamış olsa da, dört örnekten üçü oldukça parça parçadır. Bir kabartma, Pyrrhic dansçılarıyla ilişkilendirilen baldır zırhı, miğfer, chitoniskos ve mızrak gibi teçhizatı giyen bir savaşçıyı tasvir etmektedir. Ortadaki figür, bir alay gibi görünen

şeyin bir parçası olarak ileri atlamaya hazırlanan, yatay olarak tutulan yuvarlak bir kalkan da dahil olmak üzere aynı nitelikleri sergiliyor. Üçüncü bir örnek, ortada oturan iki figür ile sol üstte ayakta duran silahlı bir dansçıyı ve bir aulos oyuncusunu içerir. Tasvir edilen görüntünün türüne ilişkin net bir tanımlama yoktur. Dördüncü örnek, silahlı dansçı için bir bağlamı en açık şekilde tasvir ediyor. O merkezde, platformun sağında, dansçıların, bir aulos sanatçısının ve oturan kişilerin de yer aldığı bir ödül töreni olarak tanımlanan bir bağlamda. Spivey'e göre, Etruria'daki Pyrrhic dansını betimleyen ikonografi, kendisini diğer dövüşen adam imgelerinden ve dansın Yunanca versiyonundan ayırır ve "ritüelin ve kutsallığın 'belirsiz sınır bölgesini' işgal eder. Etrüsk mezar resimleri ait olmalı." Diğer dans türleri, aşağıda ilgili bağlamlarında, ziyafette ve bakkal ve genel eğlence görüntüleri de dahil olmak üzere araştırılmaktadır (Naerebout,1996; Layton Marietta; 2013; Jannot,1993; Sannibale,2004; Smith,2006).

2. SONUÇ

Etrüsklerde dans sahneleri çokça mezar duvarlarına yansımıştır. Bunlardan en önemlisi Tarquinia kentindeki mezarların duvar resimlerinde müzikli olduğu düşünülen dans sahneleridir. Bu dans sahnelerinin amaçları arasında insanları tanrılara yaklaştırma ve eğlence amacı olduğu gibi cenazelerde üzüntüyü dağıtma olabilir. Etrüsklerin özellikle cenaze oyunlarında sadece ölüleri anma ve üzüntüyü dağıtma değil hayatta olanları da ilgilendiren bir geçiş ayini de yapılırdı. Yarışmalar içerisinde de danslar ve ziyafetler vardı. Danslar ile toplumda ölümün getirdiği psikolojik sıkıntılardan kurtulma ve geleceği garanti altına almak için güç toplamaya yardımcı olmak amaçlanmış olabilir.

3. ÇIKAR ÇATIŞMASI VE ETİK KURUL ONAY

Çıkar çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması olmadığı bildirilmiştir.

Finansal destek: Yazarlar tarafından finansal destek olmadığı bildirilmiştir.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışmada Etik kurulu raporuna gerek duyulmamıştır

4. KAYNAKÇA

- De Juliis, Ettore M. (2004).** "The Etruscans in Apulia". In Bernardini, Paolo; Camporeale, Giovannangelo (eds.). *The Etruscans Outside Etruria*. Los Angeles, California: Getty Publications. ISBN 978-0-89236-767-2.
- Dede T. (2017).** Etrüsk Yeraltı Mezarlarında Duvar Resimleri, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
- Gardiner, E. N. (1930).** *Athletics of the ancient world*. Britain: Oxford at the Clarendon Press. <https://factsanddetails.com/world/cat56/sub399/entry-6334.html>
- Haynes, S. (2000).** *Etruscan Civilization: A Cultural History*. London: British Museum.
- İmamoğlu M., İmamoğlu G. (2018).** Etrüsklerde Spor Aktiviteleri, *Turkish Studies Social Sciences Volume 13(26): 725-744*
- Jannot, J. (1993).** "Phersu, Phersuna, Persona. À Propos du Masque Étrusque." in *Spectacles sportifs et scéniques dans le monde étrusco-italique*, 281-320. Rome: École Française de Rome.
- Koca F., İmamoğlu G., İmamoğlu O. (2018).** Hunting, Horse Riding and Archery Sports in Ancient Egypt and Interpretation of Their Depictions, *The Journal of International Social Research*, 11(59):1490-1497
- Koç S., İmamoğlu G. (2019).** Etrüsk, Mısır ve Eski Türklerdeki Kadın Sporcu Görselleri Benzerlikleri, 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, 947-952, www.sbk2019.org, ISBN numarası: '978-605-68414-3-9',
- Kyle, D.G. (2014).** *Sport and Spectacle in the Ancient World*, John Wiley & Sons, Ltd, The Atrium, Southern Gate, Chichester, West Sussex.
- Layton Marietta S.A. (2013).** *Performance and Visual Culture in Etruria: 7th - 2nd Century BC*, A Dissertation presented to the Graduate Faculty of the University of Virginia in Candidacy for the Degree of Doctor of Philosophy McIntire Department of Art.
- Mark C. (2017).** *The Horse: Beast of Burden or a Symbol of Status in Etruscan Society*, https://www.researchgate.net/profile/Mark_Crittenden?e
- Morgan A. (2017).** *Etruscan Dance Culture as Represented in Tomb Paintings from the UNESCO Heritage Site in Tarquinia (Italy)*, <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/inquiryatqueens/article/view/10440>
- Naerebout, F. (1996).** "Texts and Images as Sources for the study of Dance in Ancient Greece." *Pharos 3:23-40*.
- Olivova, V. (1985).** *Sport and games in the ancient world*. New York: St. Martin's Press.
- Pascale, Enrico (2009).** *Death and Resurrection in Art*. Los Angeles, California: Getty Publications. ISBN 978-0-89236-947-8.
- Sannibale, M. (2004).** "Sports in Etruria – the adoption of a Greek ideal between reality and symbolism." in *Magna Graecia: Athletics and the Olympic Spirit on the Periphery of the Hellenic World*, edited by N. Stampolidis and Y. Tassoulas, 81-101. Athens: Museum of Cycladic Art.
- Shapiro, A. (2000).** "Modest Athletes and Liberated Women: Etruscans on Attic Blackfigure Vases." in *Not the Classical Ideal*, edited by B. Cogen, 315-37. Leiden: Brill.
- Smith, A. (2006).** "Representational Aesthetics and Political Subjectivity: The Spectacular in Urartian Images of Performance." in *Archaeology of Performance. Theaters of Power, Community, and Politics*, edited by T. Inomata and L. Coben, 103-34. Lanham, MD: Altamira Press.
- Şinoforoğlu T., Akkurt M. (2021).** Krallık'tan Cumhuriyet'e Roma'da Spor, *Sporometre The Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 19(4); 1-19, <https://www.researchgate.net/publication>
- Thuillier, J. P. (2004).** *Le sport dans la civilisation Etrusque: Entre Grece et Rome. Etudes Balkaniques*, (11), 13-32.

- Whiting A. (2023).** Dance and games offer glimpses of life – and death – in ancient Italy, <https://eyaklaşık.olarakeuropa.eu/research-and-innovation/en/horizon-magazine/dance-and-games-offer-glimpses-life-and-death-ancient-italy>
- Yılmaz F. (2012).** Arkaik Dönem Etrüsk ve Anadolu Mezar Resimlerinin Karşılaştırılması, İsmail Fazlıoğlu Anı Kitabı, Trakya Üniversitesi Yayınları: (editör: Işık Şahin), Bizim Büro Basımevi, Ankara, sh.231-240

Extended Summary

Introduction

It is noteworthy that in contemporary culture, women and children (from eating disorders) crave to dance, while Etruscans dance to live or become ambassadors for the afterlife that Etruscan models indicate (Morgan, 2017). It is stated that the walls of a 2500-year-old Etruscan tomb in Tarquinia, Italy, are covered with brightly colored paintings of dancers and musicians. Tombs and pottery can convey important messages about interpersonal relationships and social life in classical antiquity, although it is not certain to find scenes of dancing figures or people playing board games.

Depictions in Etruscan tomb paintings can often be associated with funeral rites and giving messages to the other world in the tomb. For people, there are games (sports events) with scenes that show the beautiful sides of the life they live (Yılmaz, 2012). One of the people we can refer to about Etruscan history belongs to Livy. It is stated that the games are enriched with boxing games and horses, which are important for a large part of Etruria.

They were engaged in dance activities of Etruscan nobility (Gardiner, 1930). Etruscans also depicted sports games held at the tomb owner's funeral (Thuillier, 2004). Aristotle mentioned that the Etruscans accompanied the dances with music. The cult dances performed publicly by the Etruscans can reveal the characteristics of the Etruscan people (Olivova, 1985).

Iconography does not function as documentary reproductions, but "images are creative and contribute actively to the way people see and structure the world around them." Choices may be due to: cultural conventions, personal tastes or preferences of the client. Dance iconography in Etruscan art is defined through gesture and context. Admittedly, depicting a concept defined by motion in a static image is inherently difficult and requires the use of conventions and other elements that the viewer can easily identify with. The true extent of how two-dimensional art forms such as murals, carved decoration, and painted pottery represent real movement in a three-dimensional space cannot be determined. Additional information can be obtained from relief sculptures and figurines, but as Naerebout points out, even in three-dimensional art, the movements of the artists are unknown and cannot be recreated from static images. Various features that define dance iconography in Etruria. Dancers typically move forward as seen in the Vulci flirt ca. 470 BC or the Tomb of the Inscriptions, ca. 520 BC in Tarquinia. At least one arm may be raised and the dancer may be holding the crotala, as in the bronze decorative female figure from Spina dated 480-460 BC, or the dancer may be depicted with empty hands, as seen on the shoulder of a Caeretan.

Etruscan dance scenes were reflected on the tomb walls. The most important of these are the dance scenes that are thought to be musical in the wall paintings of the tombs in the city of Tarquinia. Among the purposes of these dance scenes may be to bring people closer to the gods and to disperse sadness at funerals, as well as for entertainment. Especially in the funeral games of the Etruscans, a rite of passage was performed not only to commemorate the dead and to disperse sorrow, but also to concern the living. There were dances and banquets in the competitions. With the dances, he may have aimed to get rid of the psychological distress caused by death in the society and to help gather strength in order to guarantee the future.

How to cite: Cetin, S., Acet, M. (2023). Reflections on Dance Activities and Purposes in Etruscans. *Journal of Sport and Recreation Researches*, 5(1), 13-25. Doi: 10.52272/srad.1288342